

Nr 27

Utlåtande i anledning av motioner om stöd till de fria och frivilliga organisationernas informationsverksamhet, om stöd till ungdomsorganisationernas tidskrifter och internationella kontaktverksamhet samt om statsbidrag till handikapporganisationer för utgivande av tidningar och tidskrifter.

Till allmänna beredningsutskottet har hänvisats dels de likalydande motionerna I: 987 av herr Wirmark och II: 1151 av herr Zachrisson m. fl., dels de likalydande motionerna I: 986 av herr Wikström m. fl. och II: 1148 av herr Ullsten, dels de likalydande motionerna I: 745 av herr Göran Karlsson och II: 882 av herrar Nilsson i Kristianstad och Björk i Påarp.

I motionerna I: 987 och II: 1151 hemställs att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om en utredning om stöd åt de fria och frivilliga organisationernas informationsverksamhet.

I motionerna I: 986 och II: 1148 yrkas att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om utredning och förslag till statligt ekonomiskt stöd till ungdomsorganisationernas tidskriftsutgivning och internationella kontaktverksamhet.

I motionerna I: 745 och II: 882 hemställs att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t begära en sådan översyn av reglerna för statlig bidragsgivning åt tidningar och tidskrifter att även handikapporganisationerna kan erhålla ett sådant stöd.

Motionerna har upptagits till samtidig behandling.

Motionerna

I motionerna I: 987 och II: 1151 erinras om det arbete som utföres av de fria och frivilliga organisationerna och det statliga stöd de åtnjtit för studieverksamheten och till fritidsgrupper och ledarutbildning. De krav som den snabba samhällsutvecklingen och den stora befolkningsrörligheten samt nya arbetsuppgifter ställer på organisationerna har aktualiserat svårigheter framför allt vad gäller kommunikationsproblemet. Folkrörelserna var föregångare beträffande tryckerier, bokspridning och tidningar i slutet av förra seklet, och denna verksamhet är fortfarande av grundläggande betydelse.

Stora kostnadsökningar har emellertid inträtt och radio och TV har fått en dominerande ställning. Radio och TV har ansetts kunna lösa en del av organisationernas kontakt- och kommunikationsproblem, och kapaciteten bör utnyttjas bättre än hittills skett, men detta är inte tillräckligt. Tidningar och informationsmaterial är alltså viktiga medel. Produktion och distribution ställer dock stora krav. Ett kollektivt statligt stöd till postverket skulle göra det möjligt att öka informationsutbudet. Subventioneringen av fackpressens tidningsutgivning bör kunna vidareutvecklas.

En snabb utredning bör göras om statligt stöd till folkrörelsernas informationsverksamhet. Radioutredningens förslag bör samordnas med en sådan utredning, och kontakt bör tas med litteraturutredningen och informationsutredningen.

I motionerna I: 986 och II: 1148 framhålles att värdet av ungdomsorganisationernas arbete många gånger har betonats från samhällets sida. Det materiella stödet är nästan helt obundet och ges dels till central verksamhet, dels till ungdomsledarutbildning. Vid sidan därav förekommer en del mera specialdestinerade stödformer, t. ex. stöd åt organisationernas medverkan i upplysningskampanjer i narkotikafrågan.

Det principiellt riktiga är enligt motionärernas uppfattning att huvudparten av stödet ges obundet och att det successivt ökas under kommande år. Härigenom bevaras organisationernas handlingsfrihet. Men det obundna stödet behöver kompletteras med två nya slag av speciellt stöd, nämligen tidskriftsstöd och bidrag till internationell kontaktverksamhet.

Motionärerna understryker att merparten av ungdomsorganisationerna har en ideell målsättning av politisk, social, religiös, kulturell eller annan art, som är själva grunden för deras arbete. Inte minst av den anledningen söker man hålla en egen tidskrift som ett forum för information och intern idédebatt och som en möjlighet att utåt hävda sin organisations synpunkter och värderingar.

Det blir alltmer betungande att hålla en egen tidskrift. Posttaxorna för tidsningsdistribution har på senare år kraftigt höjts, liksom framställningskostnaderna. Flera organisationer har också tvingats lägga ner sina tidskrifter eller skära ner utgivningen. Det har varit till skada inte bara för organisationernas interna idéutbyte utan också för samhällsdebatten i stort.

Synpunkter av motsvarande slag har legat bakom samhällets kraftiga stöd till dagspressen och stödet till ett 20-tal kulturtidskrifter. Allt talar för att ett tidskriftsstöd behöver införas också för de ideella ungdomsorganisationernas språkrör.

Det rent internationella ungdomsarbetet är, anför motionärerna vidare, beroende av stöd från privata fonder och stiftelser. En möjlighet att lösa en del av de ekonomiska problemen vore att inrätta en överstatlig fond med uppgift att finansiellt stödja internationella ungdomsorganisationers kontaktverksamhet och informationsutbyte. Bildandet av en europeisk ungdoms-

fond inom Europarådet, dit medlemsstaterna lämnar bidrag, har diskuterats under flera år.

Motionärerna förutsätter att en sådan ungdomsfond, om den kan tillskapas, inte bara kommer att stödja internationellt ungdomsarbete i Europa utan också motsvarande verksamhet i andra delar av världen. Enligt motionärernas mening bör Sverige ställa sig positivt till tanken på en europeisk ungdomsfond.

I motionerna I: 745 och II: 882 framhålles att behovet av information gör sig alltmera märkbar på alla samhällsområden. Tidningspressen utgör i det avseendet viktiga informationsorgan; detta gäller såväl dags- som fackpressen. Tidigare fick tidningarna arbeta utan statligt stöd. Numera finns det olika form av tidningsstöd, vilket är av stort värde.

Det är emellertid inte alla viktiga tidningar och tidskrifter som får del av samhällsstödet påpekar motionärerna. En del organisationer som har egna organ åtnjuter i dag intet som helst stöd för sin tidningsutgivning. Detta är otillfredsställande, särskilt som de ökade kostnaderna för tidningarnas framställning och de höjda distributionskostnaderna blir allt kännbarare.

För en del handikapporganisationer har tidningsutgivningen blivit en svår ekonomisk belastning. Det finns organisationer som årligen kostar på sin tidningsutgivning över 100 000 kronor utan att ha någon ersättning från samhället. Annonsintäkterna är inte tillräckliga för att klara finansieringen av tidningsutgivningen.

Till några handikapporganisationer, bl. a. de dövas och de blindas organisationer, förekommer ett visst stöd, ehuru otillräckligt. Motionärerna finner det angeläget att organisationerna erhåller stöd av staten för utgivningen av sina tidningar och tidskrifter.

Beträffande motiveringarna i övrigt hänvisas till motionerna II: 1151, I: 986 och I: 745.

Remissyttranden

Utskottet har inhämtat yttrande över motionerna I: 987 och II: 1151 samt I: 987 och II: 1148 från statens ungdomsråd och Sveriges ungdomsorganisationers landsråd.

Statens ungdomsråd anför i huvudsak följande.

Ungdoms- och folkrörelsernas tidnings- och tidskriftsutgivning måste ses som en väsentlig del av organisationernas informationsverksamhet och opinionsbildande arbete. Dessa medier används dels som kontakt- och informationskanal från den centrala förbundsledningen till medlemmar och olika organisationsled, dels som plattform för en alltid pågående debatt om mål och metoder för organisationens arbete.

Det är inte enbart tidnings- och tidskriftsutgivningen som är betydelse-

full för informations- och kontaktverksamheten inom en organisation. Hit måste, enligt ungdomsrådets mening, även räknas alla övriga åtgärder som en organisation vidtar för att hålla kontakt med, stimulera och intressera sina medlemmar. Exempel på sådana åtgärder är bl. a. lokala medlems- och årsmöten, regionala konferenser och distriktsstämmor samt centralt anordnade kongresser, representantskapsmöten och förbundsstämmor. Andra åtgärder av betydelse är ombudsmännens och instruktörernas rese- och kontaktverksamhet, organisationernas kurs- och utbildningsverksamhet, möjligheterna att producera och distribuera film och andra AV-medel, rådslagsverksamhet och motsvarande samt de centrala och regionala kansliernas möjligheter att kontinuerligt fungera som kontakt- och servicecentraler inom organisationen.

Av vad som ovan anförts framgår att statens ungdomsråd anser att ungdoms- och folkrörelsernas informations- och upplysningsverksamhet ingår som integrerade delar i organisationernas hela verksamhet.

Den samhälleliga anslagsgivningen till ungdomsorganisationerna har under senare år alltmer getts en sådan utformning att organisationerna själva inom ramen för utgående anslag skall ha stor frihet att själva bestämma hur tillgängliga medel skall användas. Ungdomsrådet kan för sin del inte tillstyrka att denna princip frångås genom att ett specialdestinerat bidrag utgår till organisationernas tidningsutgivning. Ökade behov av resurser för informationsarbetet bör i stället föranleda att de generella bidragen till ungdomsorganisationerna räknas upp. Härigenom bibehålles organisationernas frihet att bestämma över verksamhetens utformning.

Statens ungdomsråd har, enligt sin instruktion av den 30 december 1969, att fortlöpande bedriva ett utredningsarbete rörande bl. a. frågor om samhällets stöd till ungdomsorganisationerna. Inom ramen för denna uppgift kommer ungdomsrådet att följa och kartlägga organisationernas behov av bl. a. anslag till sin verksamhet.

Frågor rörande stöd till organisationernas internationella kontakt- och utbytesverksamhet har vid ett flertal tillfällen aktualiserats inom statens ungdomsråd.

I sitt remissvar över arvsfondsutredningen föreslog ungdomsrådet att vissa av de medel som allmänna arvsfonden årligen utdelar skulle kunna fördelas till projekt som avsåg att stödja organisationernas internationella kontaktverksamhet och stimulera till mellanfolkligt samarbete.

Från och med budgetåret 1969/70 gäller vidare, att de till ungdomsorganisationerna utgående bidragen till central verksamhet även kan disponeras för internationell kontaktverksamhet. Vidare har organisationskommittén för statens ungdomsråd i sin promemoria "Utredning och planering på ungdomsområdet" (U 1969: 12) framhållit att "frågor rörande vägar att främja och tillgodose ungdomens intresse för olika former av internationellt engagemang" tillhör några av de mest angelägna områden som statens ungdomsråd har att beakta i sin utredande och planerande verksamhet.

Beträffande den i motionen omnämnda europeiska ungdomsfonden pågår, enligt de informationer som rådet erhållit, överläggningar mellan medlemsländerna i Europarådet om fondens utformning.

Statens ungdomsråd har enligt sina direktiv att fortlöpande uppmärksamma bl. a. de problem som rör ungdomsorganisationernas internationella kontaktverksamhet.

Sveriges ungdomsorganisationers landsråd (SUL) understryker att organisationernas interna informationsproblem försvåras av brist på medel och säger vidare att deras externa information också har försvårats av brist på tillgång till utrymme i massmedia, inte minst radio-TV. Av olika anledningar anses ideella organisationer ha ett obetydligt publicitetsvärde. Endast vissa konkreta händelser t. ex. interna kriser i organisationerna ges större publicitet. SUL anser, att ökad information om organisationernas arbete och deras idédebatt skulle kunna berika den offentliga debatten.

En rad samhällsproblem, t. ex. alkoholfrågan och narkotikafrågan, kan inte lösas med hjälp av de ideella organisationernas idédebatt. Men de grundläggande värderingar som kommer till uttryck i politiska, religiösa, nykterhets- och andra ideella organisationer kan ge ett väsentligt bidrag till att finna lösningar och nödvändiga prioriteringar vad gäller behandlingen av svåra samhällsproblem.

SUL anför vidare följande.

Offentliga medel bör kanaliseras till dessa internationella ungdomsorganisationer. Detta kan ske antingen genom att statsbidrag ges via de nationella medlemsorganisationerna eller också genom bildande av en internationell fond för ungdomsarbete som erhåller medel i form av regeringsanslag. SUL stöder t. ex. tanken på bildandet av en europeisk ungdomsfond i anknytning till Europarådet, men anser att skapandet av en europeisk ungdomsfond icke bör bli det enda svenska stödet till internationellt ungdomsarbete. Vi anser det lika angeläget att statsbidrag för internationellt ungdomsarbete också kanaliseras genom de svenska ungdomsorganisationerna, som själva bör få avgöra vilka prioriteringar som skall göras.

I en tid av allmän internationalisering behöver ungdomsorganisationerna ges möjligheter att intensifiera sitt internationella arbete. De svenska ungdomsorganisationerna har länge haft ett omfattande internationellt arbete. I allt högre ställs krav på bilaterala kontakter, t. ex. i form av konkreta biståndsprojekt, bilaterala seminarier eller stipendiatutbyte av ömsesidig art. Kravet på att allmänna kontakter måste kompletteras med samarbetsprojekt får hälsas med tillfredsställelse.

De flesta av ungdomsorganisationerna kan dock inte leva upp till sina ambitioner i dessa avseenden på grund av de mycket höga kostnader för bl. a. resor, som är förknippade med allt internationellt arbete.

SUL ansluter sig således till vad motionärerna anfört om behovet av stöd från samhällets sida såväl till ungdomsorganisationernas informationsverksamhet som till deras internationella kontaktarbete och framhåller det angelägna i att dessa frågor blir föremål för en skyndsam utredning.

Utskottet

Motionernas syfte är att åstadkomma ökat statligt tidskriftsstöd till de fria och frivilliga organisationerna (I: 987 och II: 1151), till ungdomsorganisationerna (I: 986 och II: 1148) samt till handikapporganisationerna (I:

745 och II: 882). Vidare anses de fria och frivilliga organisationerna böra få ökat utrymme för information i radio (I: 987 och II: 1151) och ett särskilt statligt stöd till ungdomsorganisationernas internationella kontaktverksamhet påyrkas (I: 986 och II: 1148).

Vad först gäller tidskriftsstödet vill utskottet erinra om att 1969 års höst-riksdag behandlat motioner om ekonomiskt stöd till de ideella rörelsernas tidningsutgivning. I utlåtande över motionerna anförde statsutskottet (SU 1969: 164) att övervägande skäl talade för en samlad prövning av frågan om stöd till tidskriftsutgivning och att motionerna därför borde överlämnas till 1968 års litteraturutredning. I enlighet med utskottets förslag gav riksdagen Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört. Enligt vad allmänna beredningsutskottet inhämtat har Kungl. Maj:t överlämnat motionerna till litteraturutredningen för att tas i beaktande i det fortsatta utredningsarbetet. Det har vidare upplysts att statens ungdomsråd i en framställning till chefen för utbildningsdepartementet tagit upp vissa spörsmål om ungdomsorganisationernas tidskriftsverksamhet. Denna framställning har likaså överlämnats till litteraturutredningen för beaktande.

Vad beträffar handikapporganisationernas tidningsutgivning kan anföras att förutom vissa mindre bidrag från anslag under femte huvudtiteln stöd huvudsakligen lämnas från den under åttonde huvudtiteln upptagna anslagsposten till bidrag till de handikappades kulturella verksamhet. Enligt vad utskottet erfarit är spörsmål rörande denna verksamhet under prövning av handikapputredningen som avser att nästa år framlägga ett förslag i hitthörande frågor. Härvid kommer bl. a. behovet av stöd till de handikappades tidskriftsverksamhet att behandlas.

Frågan om stöd till utgivande av tidningar och tidskrifter är således redan under prövning beträffande samtliga i motionerna berörda slag av organisationer, och förslag till åtgärder är att förvänta. Enligt utskottets mening bör resultaten av utredningarna avvaktas, och utskottet finner därför inte skäl förorda någon riksdagens åtgärd i anledning av motionsyrkandena i här ifrågavarande delar.

Vad åter gäller önskemålen om ökat utrymme i radio för organisationernas informationsverksamhet får utskottet framhålla att en utredning rörande ökat sändningsutrymme i ljudradion för utbildnings- och informationsändamål m. m. pågår genom 1969 års radioutredning. Av direktiven för utredningen framgår att bl. a. ungdomsutbildningens, vuxenutbildningens och folkbildningens krav skall ägnas stor uppmärksamhet. Det kan enligt utskottets mening förutsättas att de ideella organisationernas behov av sändningsutrymme blir beaktade i detta sammanhang, särskilt som de sakkunniga enligt direktiven har att samråda med bl. a. organ som företräder informations- och utbildningsaktiviteter. Utskottet finner inte heller i nu berörda angelägenhet något initiativ från riksdagens sida f. n. vara påkallat.

Beträffande slutligen frågan om stöd till ungdomsorganisationernas in-

ternationella kontaktverksamhet vill utskottet erinra om att från och med budgetåret 1969/70 bidragen till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet får användas även för nyss angivna ändamål. Som statens ungdomsråd framhållit är det vidare en av rådets mest angelägna uppgifter att i sin utredande och planerande verksamhet fortlöpande uppmärksamma problemen rörande organisationernas internationella kontaktverksamhet. Det kan också nämnas att från det av SIDA disponerade anslaget till bl. a. informationsverksamhet bidrag i rätt stor omfattning lämnas till ungdomsorganisationer av olika slag. I årets statsverksproposition föreslås en avsevärd uppräkning av anslaget. Med hänsyn till den uppmärksamhet som således redan ägnas kontaktverksamheten och den förbättring av möjligheterna att erhålla bidrag till sådan verksamhet som kan förutses finner utskottet inte skäl att biträda förslaget om särskild utredning i frågan.

Under åberopande av det ovan anförda får utskottet hemställa

- 1) att motionerna I: 986 och II: 1148 inte må föranleda någon riksdagens åtgärd;
- 2) att motionerna I: 987 och II: 1151 inte må föranleda någon riksdagens åtgärd; samt
- 3) att motionerna I: 745 och II: 882 inte må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 14 april 1970

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Möller (s), Oscar Carlsson (s), Eric Peterson* (fp), Axel Kristiansson* (cp), Helge Karlsson* (s), Karl Gustav Pettersson (s), fröken Stenberg* (m), herrar Ernst Olsson (cp), Ove Karlsson* (s) samt fru Florén-Winther (m);

från andra kammaren: fru Eriksson i Stockholm (s), herrar Larsson i Borrby (cp), Johansson i Simrishamn (s), Johansson i Skärstad (cp), Wiklund i Härnösand (s), Andersson i Örebro (fp), Hugosson (s), Nilsson i Agnäs (m), fröken Åsbrink* (s) samt herrar Häll* (s), Rosqvist (s) och Sellgren* (fp).

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.